

Rapport

Datum: 17 september 2007
Rapportnummer: 2007/196

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een ambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden hem op 12 mei 2005 met een vuist in het gezicht heeft geslagen.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker was op 12 mei 2005 bij kennissen op bezoek in de O.-straat te Den Haag. Op een gegeven moment ontstond er in de straat een opstootje en kwam er politie ter plaatse, waaronder politieambtenaar X. Verzoeker ging uit nieuwsgierigheid polshoogte nemen waarop hij door een politieambtenaar werd gevorderd afstand te nemen en zich te verwijderen. Aangezien verzoeker zich niet verwijderde, hielden politieambtenaren hem aan als verdacht van het niet voldoen aan bevel of vordering van een ambtenaar in functie, strafbaar gesteld in artikel 184, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond, onder 1).

2. Bij de aanhouding gaf de betrokken politieambtenaar X verzoeker met zijn linkervuist een tik in het gezicht.

3. Op 19 mei 2005 wendde verzoeker zich tot zijn huisarts in verband met pijn aan zijn gezicht. In het ziekenhuis werd bij verzoeker een gebroken jukbeen geconstateerd.

4. De officier van justitie dagvaardde verzoeker voor het niet voldoen aan een ambtelijk gegeven bevel. Op 8 november 2005 oordeelde de politierechter te Den Haag dat verzoeker schuldig was aan het telastgelegde feit en veroordeelde deze verzoeker tot een onvoorwaardelijke geldboete van € 180,00. Dit vonnis werd op die datum onherroepelijk.

I. Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er over dat een politieambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden op 12 mei 2005 disproportioneel geweld tegen hem heeft gebruikt. Verzoeker stelt dat de betrokken politieambtenaar hem zonder reden hard in het gezicht sloeg tengevolge waarvan zijn jukbeen brak.

2. Verzoeker bracht tijdens het onderzoek de volgende lezing over de gebeurtenissen naar voren. Verzoeker was die dag bij kennissen in Den Haag op visite.

Op een gegeven moment ontstond er in de straat een opstootje waarbij ook de kennis van verzoeker betrokken was. Verzoeker ging uit nieuwsgierigheid ter plaatse.

Een agent beval hem meermalen zich te verwijderen. Hij gaf hieraan geen gehoor omdat hij wilde weten wat er met zijn kennis aan de hand was.

Een agent zei hem vervolgens dat hij was aangehouden. Verzoeker stond op dat moment tegen een busje. Verzoeker ontkende zich tegen zijn aanhouding te hebben verzet en verklaarde dat hij - terwijl hij al geboeid was - van een agent een klap in zijn gezicht kreeg, tengevolge waarvan hij een gebroken jukbeen opliep. Hij gaf aan reeds op het politiebureau over de pijn in zijn gezicht te hebben geklaagd.

3. Verzoeker verwees ter adstructie van zijn standpunt naar de schriftelijke verklaringen van getuigen V. en N. Getuigen V. en N. verklaarden te hebben waargenomen dat verzoeker zich niet verzette tegen zijn aanhouding alsmede dat zij hadden waargenomen dat verzoeker terwijl hij reeds geboeid was een klap kreeg.

4. Uit de door de politie overgelegde stukken is het volgende beeld naar voren gekomen. Op 12 mei 2005 werden een aantal politieambtenaren naar de O.-straat te Den Haag gestuurd alwaar zich problemen tussen burens voordeden. Op een gegeven moment begonnen de overige buurtbewoners moeilijkheden te maken. In verband hiermee werd een persoon aangehouden. De overige buurtbewoners belemmerden de overbrenging van de aangehouden persoon. Ook verzoeker bemoeide zich met de aanhouding en hem is eerst gevraagd - en later gevorderd - om weg te gaan. Toen hij aan deze vordering niet voldeed werd hij aangehouden. Omdat hij zich tijdens de aanhouding verzette en de politieambtenaren belemmerde om hem te boeien, heeft een van hen verzoeker enige porren in de zij gegeven. Hij hoopte dat verzoeker zich hierdoor minder star zou opstellen zodat hij geboeid kon worden. Verzoeker reageerde niet op de uitgevoerde pijnprikkels. Een andere collega, te weten politieambtenaar X, heeft verzoeker toen een klap in zijn gezicht gegeven. De situatie was volgens hen zodanig dat er geen gebruik kon worden gemaakt van pepperspray. Verzoeker reageerde hier wel op en ontspande zich, waardoor hij geboeid kon worden. Verzoeker verzette zich niet meer en is overgebracht naar het Bureau Laak. Hij klaagde niet over pijn.

5. X heeft tegenover een onderzoeker van het Bureau Nationale ombudsman verklaard dat hij ter assistentie werd geroepen bij een vechtpartij op straat in Den Haag. Hij zag dat een aantal collega's van de Mobiele Eenheid probeerde een man de handboeien om te doen, hetgeen niet lukte omdat de man met zijn voorzijde tegen een busje aanstond en niet mee wilde werken aan zijn aanhouding. Hij zag dat een van de collega's de man een por in zijn

zij gaf, kennelijk met het doel om het verzet te breken. De man reageerde daar niet op en bleef zich verzetten, waarop hij de man met de zijkant van zijn vuist een tik in zijn gezicht gaf. Hij deed dit met het doel de man rustig te krijgen, zodat hij alsnog kon worden geboeid. X verklaarde op dat moment geen andere mogelijkheid te hebben dan de man een tik in zijn gezicht te geven omdat zijn collega's dicht tegen de man aanstonden, waardoor het gebruik van pepperspray was uitgesloten en voor een klap met de wapenstok tegen het lichaam van de man ook geen ruimte was. X verklaarde dat zijn tik in het gezicht van de man het gewenste effect had. De man ontspande zich en liet zich door zijn collega's boeien en afvoeren. X verklaarde voorts dat hij de tik gaf op het moment dat hij zag dat de por in de zij geen effect had en het zijn collega's nog niet was gelukt om de man de handboeien om te doen. Hij ontkende stellig dat hij de klap had gegeven nadat de man was geboeid.

Desgevraagd verklaarde X met de zijkant van zijn vuist een korte voorwaartse tik in het gezicht van de man te hebben gegeven. Op het voorhouden van de verklaring van een arts dat bij de man een gebroken jukbeen was geconstateerd reageerde X dat hij niet kon beoordelen of dat letsel het gevolg is van de tik. Hij verklaarde alleen te weten dat de man tijdens het verblijf op het politiebureau niet heeft geklaagd over pijn in het gezicht en dat er toen ook geen zwelling bij hem is waargenomen.

Ten slotte verklaarde X dat hij tijdens de integrale beroepsvaardigheidstraining had geleerd dat je in een dergelijke situatie de aan te houden persoon eerst een tik in zijn zij of maag moet geven om het verzet te breken en dat je indien die tik niet helpt een pijnprikkel op een andere plek moet geven die wel het gewenste effect kan hebben. X verklaarde dat zijn collega's dicht om de man heen stonden, waardoor voor hem alleen de schouder en het gezicht van de man zichtbaar was. De enige plek waar hij hem op dat moment een tik kon geven was derhalve in zijn gezicht.

6. De beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden onthield zich conform het advies van de Klachtencommissie politieregio Haaglanden ten aanzien van het element 'geweldsaanwending' van een oordeel over de klacht. Dit omdat hij evenveel waarde hechtte aan de verklaring van verzoeker als aan de verklaringen van de beklaagden.

II. Beoordeling

7. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam. Dit is neergelegd in artikel 11 Grondwet (zie Achtergrond onder 2.). Ook in artikel 8 Europees verdrag voor de rechten van de mens is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet. Het gebruik van geweld betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. (zie Achtergrond onder 3.). Op grond van artikel 8, eerste lid Politiewet is een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd geweld te

gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (het proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt (het subsidiariteitsvereiste).

8. Onweersproken is komen vast te staan dat verzoeker door zijn gedrag het uitvoeren van hun taak door de politieambtenaren belemmerde. Verzoeker is daarvoor ook door de politierechter veroordeeld. Voorts staat vast dat politieambtenaar X op dat moment ter plaatse was en dat hij verzoeker met de zijkant van zijn vuist een tik in het gezicht heeft gegeven. Ten slotte staat vast dat een arts op 19 mei 2005 bij verzoeker een gebroken jukbeen heeft geconstateerd.

9. De lezingen van verzoeker en de betrokken politieambtenaren over het al dan niet reeds geboeid zijn van verzoeker ten tijde van de tik van politieambtenaar X staan lijnrecht tegenover elkaar.

Eenzijds verklaarde verzoeker dat hij reeds geboeid was op het moment dat hij door politieambtenaar X werd geslagen en heeft hij ter adstructie daarvan twee getuigenverklaringen overgelegd. Anderzijds heeft de betrokken politieambtenaar tegenover de Nationale ombudsman ten stelligste ontkend dat hij verzoeker heeft geslagen toen deze reeds geboeid was en wordt zijn lezing door zich in het dossier bevindende verklaringen van eveneens op dat moment aanwezige politieambtenaren bevestigd. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is niet gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan aan de ene lezing meer betekenis moet worden toegekend dan aan de andere. Voor de beoordeling van de behoorlijkheid van de gedraging is het echter niet nodig hierover zekerheid te hebben, gelet op het navolgende.

10. Een politieambtenaar dient zich - geconfronteerd met een situatie als de onderhavige - bij het gebruik van geweld en het afweren daarvan te bedienen van technieken geleerd in de integrale beroepsvaardigheidstraining. Van belang in dit verband is dat verzoeker alleen was, met tegenover zich in ieder geval twee politieambtenaren. Men stond buiten op straat. Uit het dossier komt naar voren dat in ieder geval twee collega's van X bezig waren met de aanhouding van verzoeker. Gesteld noch gebleken is dat de betrokken politieambtenaren hun collega X om assistentie hebben verzocht. Verder is niet gesteld of gebleken dat sprake was van een onoverzichtelijke situatie.

Voor het op dat moment in het gezicht tikken van verzoeker was in zo'n situatie in beginsel geen noodzaak. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman had het veeleer voor de hand gelegen de collega's verzoeker te laten aanhouden. Slechts wanneer dit niet het beoogde resultaat zou hebben gehad, zou er mogelijk ruimte zijn geweest voor het

toepassen van geweld. De Nationale ombudsman overweegt dat zelfs wanneer de situatie zich vervolgens zo zou hebben ontwikkeld dat geweldgebruik geboden was, het slaan in het gezicht niet snel kan worden aangemerkt als een passende vorm van geweldgebruik. Een vuistslag in het gezicht kan ernstig letsel tot gevolg hebben. Daarom is het geven van zo'n vuistslag slechts in uitzonderlijke situaties aanvaardbaar te achten. Van een dergelijke situatie was naar het oordeel van de Nationale ombudsman geen sprake. Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat het geweldgebruik door X in strijd met het recht op onaantastbaarheid van het lichaam heeft plaatsgevonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden is gegrond, wegens schending van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

Onderzoek

Op 5 juli 2006 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer R. te Den Haag, ingediend door de heer mr. J.W. van Leeuwen, advocaat te Den Haag, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden (de burgemeester van Den Haag), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Eén betrokken politieambtenaar werd telefonisch gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de betrokken ambtenaar gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen of aan te vullen.

De korpsbeheerder en verzoeker gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

meldingsformulier geweldsaanwending, opgemaakt op 12 mei 2005 door ambtenaren van het politiekorps Haaglanden naar aanleiding van het tegen verzoeker gebruikte geweld;

proces-verbaal van aanhouding, op ambtsbelofte opgemaakt en gesloten op 12 mei 2005 door een ambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden;

proces-verbaal van verhoor van verzoeker, op ambtsbelofte opgemaakt en gesloten op 12 mei 2005 door ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden;

klachtbrief van verzoeker aan het regionale politiekorps Haaglanden van 8 november 2005;

brief van de raadsman van verzoeker van 8 november 2005 gericht aan de korpschef van het regionale politiekorps Haaglanden;

brief van de raadsman van verzoeker van 16 november 2005 gericht aan de politie Haaglanden, inhoudende informatie betreffende de veroordeling van verzoeker door de politierechter Den Haag;

rapport van 29 december 2005, opgemaakt door een politieambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden, naar aanleiding van de klacht van verzoeker;

brief ter zake van informele afdoening klacht door de politie Haaglanden van 3 januari 2006;

brief van de raadsman van verzoeker van 17 januari 2006, gericht aan de politie Haaglanden, inhoudende het verzoek de klacht formeel te behandelen;

brief van de raadsman van verzoeker van 13 februari 2006, gericht aan de commissie voor klachten tegen de politie Haaglanden, met als bijlagen een aantal verklaringen van getuigen;

rapport van 19 januari 2006, opgemaakt door de klachtencoördinator van de politie Haaglanden;

advies van de klachtencommissie politie Haaglanden gericht aan de beheerder van dat politiekorps van 13 maart 2006;

beslissing op verzoekers klacht van de beheerder van het regionale politiekorps van 16 maart 2006;

verzoekers verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 5 juli 2006, ontvangen op 6 juli 2006, met bijlagen;

verklaring van de betrokken politieambtenaar X van 31 oktober 2006, afgelegd tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman;

brief van de huisarts van verzoeker van 15 februari 2006;

reactie van de raadsman van verzoeker van 29 december 2006;

brief van de chef van bureau Laak van 20 februari 2007;

standpunt van de korpsbeheerder van 8 maart 2007, met bijlage;

reactie van verzoeker van 21 maart 2007.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht

Artikel 184

"1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie."

2. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt"

3. Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

4. Politiewet 1993

Artikel 8, eerste en vijfde lid

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."